

Modlitba v živote sv. Terézie z Lisieux

Napísal P. Rudolf Bartal, OCD
Štvrtok, 30 September 2010 15:12

P. Rudolf Bartal, OCD sa zamýšľa nad modlitbou v živote sv. Terezky Ježiškovej.

Modliť sa je podobné opaľovaniu sa. Pred opaľovaním sa musíme natrieť krémom, aby sme sa nespálili. Ak sa chceme opáliť, musíme postupne nanášať na telo rôzne vrstvy a faktory. Tak isto je to aj s modlitbou. Ak sa chceme stať ľuďmi modlitby, ľuďmi, ktorí sa modlia, musíme kráčať krok za krokom po ceste modlitby. Ten, kto sa modlí, nemusí byť ešte človekom modlitby, ale človek modlitby je už sám modlitbou. "Keď budeš počas osobnej modlitby predstupovať pred Boha, pocítiš na sebe vnútornú zmenu. Tieto stretnutia budú pre teba prameňom, ktorý zavlaží a zúrodní tvoje vnútorné bohatstvo".

O modlitbe sa napísalo veľa traktátov a kníh. Najlepším učiteľom a vzorom v škole modlitby je Pán Ježiš. On sa modlil niekedy celú noc, skoro ráno, ale aj počas celého dňa. Bol živou modlitbou, chodiacou školou modlitby. V našom živote je dôležité, aby sme sa učili modlitbe, aby sme sa učili rozvíjať, prehľbovať a zdokonaľovať rozhovor s Bohom. Kontemplácia živej prírody nám pomáha pripomenúť si veľkosť Stvoriteľa. Rozjímať o Stvoriteľovi zo stvorených vecí je priam ideálne. Ale ak sa chceme naučiť správne modliť, musíme k tomu použiť primerané pomôcky a aj skúsenosti ľudí, svätcov, ktorí boli ľuďmi modlitby. Sv. František Saleský píše svojej žiačke Filotei: "Prostriedok, ktorý vždy môžeš a najčastejšie i musíš použiť na udržanie a prehĺbenie vnútorného duchovného života, je modlitba. Je ako nebeská voda,

Modlitba v živote sv. Terézie z Lisieux

Napísal P. Rudolf Bartal, OCD
Štvrtok, 30 September 2010 15:12

ktorou polievaš kvety v záhrade svojej duše, t. j. čnosti svojej duše, aby rástli a prinášali ovocie".

Ježiš pozýva k modlitbe všetkých, ktorí ho počúvajú a nasledujú. Keď ho učeníci prosili, aby ich naučil modliť sa, ponúkol im modlitbu 'Otče náš' so slovami: Vy sa budete modliť takto... Dáva praktický návod, ako sa má učeník modliť. Nie sú to žiadne veľké ani teologické veci, a predsa je to hĺbka, o akej sa učenikom ani nesnívalo. Modlitba, ktorá má plynúť z hĺbky srdca a má byť jednoduchá a pritom taká hlboká.

V Regule karmelitánskeho rádu sa v bode č. 8 píše: "Nech všetci zostávajú vo svojich celách alebo blízko nich, dňom i nocou nech rozjímajú o zákone Pánovom a nech bdejú na modlitbách, ak sa nezaoberajú nejakou odôvodnenou prácou." (Regula 8) A v Regule a konštitúciách mníšok (karmelitánok) sa píše niečo podobné: "Povinnosť modlitby a kontemplácie sa nemôže ohraničiť iba na určitý čas, ktorý je na to určený. Naopak, v duchu Reguly má modlitba prenikať celý život." (Regula a Konštitúcie Mníšok OCD, 51)

Aká bola modlitba našej malej karmelitánky - Terézie z Lisieux, ako sa modlila ona? Skúsme si na to odpovedať. Už ako dieťa bola človekom modlitby. Z jej spomienok, ktoré zachytila vo svojej autobiografii, je dôležité si všimnúť, že už od detstva sa modlila. Pri rybačke sledovala okolitý svet a snažila sa v ňom uzrieť veľkosť Stvoriteľa. Spomína: "Hoci som nevedela, že je to rozjímanie, moja duša sa ponárala do ozajstnej rozjímavej modlitby... Počúvala som vzdialené zvuky... Tichý šum vetra, ba aj neurčitú vojenskú hudbu, ktorej tóny doliehali až ku mne, naplňali moje srdce príjemnou záдумčivosťou... Zem sa mi zdala vyhnanstvom a snívala som o nebi". (Rkp A, 15r) Modlila sa tak, že rozjímala o stvorených veciach, a to ju ešte viac nútilo k osobnému rozhovoru s Ježišom. Spoznávať Boha cez kontempláciu stvorenstva. Ako dieťa chodila do kláštornej školy a tu ju sestra Henrieta naučila rozjímavej modlitbe, jednoduchej afektívnej modlitbe, spočívajúcej v slobodnom rozhovore s Bohom o každodenných veciach, o udalostiach dňa a ťažkostiach. Neskôr, ako zrelá rehoľníčka, opakovala slová sr. Henriety z kláštornej školy (v Rkp C) a jej modlitba bola taká, akoby Boh o ničom nevedel. Snažila sa ho o všetkom informovať. Bola to modlitba dôvery, modlitba dieťaťa. Dokonca sa Terézia modlila aj v posteli. Ak má človek problémy so spánkom, ak chce čo najrýchlejšie zaspáť, nech sa modlí skrátenú formu Ježišovej modlitby. Je to najlepší spôsob, ako zaspáť a pritom sa ešte aj modliť. Aj v škole, pred svojím vstupom do Karmelu, sa často utiekala pred bohostánok a zotrvala tam dlhé hodiny.

Modlitba karmelitánky

Ako karmelitánka praktizovala rozjímavú modlitbu, alebo sa o ňu aspoň usilovala. V

karmelitánskom kláštore v Lisieux sa sestry modlili prvú hodinu rozjímania už o 5. hod. ráno a druhú časť o 5. hod. večer. Práve táto dvojhodinovka bola pre Teréziu veľkou námahou a problémom. Nedá sa povedať v jej prípade to, čo hovorila sv. Terézia Avilská, keď definovala modlitbu ako priateľský rozhovor s tým, o ktorom vieme, že nás miluje. Ved' práve tieto dve hodiny boli pre ňu neustálym zápasom. Terézia, ktorá sa už ako dieťa modlila, nepoužívala žiadnu metódu, ba dokonca niektorí kresťanskí autori tvrdia o nej, že oslobodila kresťanskú modlitbu od tyranstva metódy. Jej modlitba bola jednoduchá, čo sa týka spôsobu, ale pritom veľmi ťažká a namáhavá. Aj napriek problémom v modlitbe, napriek neustálemu premáhaniu spánku usilovala sa byť verná dvojhodinovému rozjímaniu a siahala pritom po rôznych pomôckach, ktoré by jej pomohli dobre prežiť modlitbu. Aj keď sa sestry modlia v kaplnke, počas modlitieb musia často znášať neustále kašľanie, hýbanie stolčekom, kývanie sa zo strany na stranu... Toto všetko veľmi vyrušuje a nebolo to inak ani za čias Terézie. Stačilo, keď bola nejaká sestra chorá alebo nachladnutá a z modlitby sa stal ťažký zápas. A ešte keď necítila nič počas modlitby, keď to bola iba suchopárna modlitba! Jej modlitba nebola vôbec modlitbou kontemplatívnou, hoci jej definícia je zaradená do KKC: "Pre mňa je modlitba pozdvihnutím srdca, úprimným pohľadom k nebu, je to výkrik vďačnosti a lásky nielen počas skúšky, ale aj počas radosti." Vyjadruje to jej samotnú modlitbu. Rozjíma o Ježišovi, o Cirkvi, o tých, ktorých miluje... Vieme, že Terézia v Karmeli často spala počas modlitby. Musela sa veľmi premáhať, aby nezaspala. Bolo to spôsobené jej vekom, ved' do kláštora vstúpila ako 15 - ročná. Vekom bola ešte dieťa. Často sa vtedy modlievala modlitbu Pána - Otče náš alebo Zdravas Mária, aby aspoň týmto spôsobom dokázala byť prítomná pred Bohom. Paradoxné je, že ovocím jej spavej modlitby je báseň "Žiť z lásky", ktorú napísala po 40-hodinovej adorácii v októbri 1885. Mala vynikajúcu pamäť a po skončení adorácie napísala všetko, čo mala na srdci. Veľmi jej pomáhalo čítanie kníh. Čítala Nasledovanie Krista od Tomáša Kempenského, alebo diela sv. Jána od Kríža, ale nadovšetko najradšej mala evanjelium, ktoré bolo "prvotriednym pokrmom" pre jej dušu. Zachovávala aj radu sv. Terézie od Ježiša (z Avily), ktorá radila sestram, aby si pri modlitbe pomáhali nejakým zbožným obrázkom, ktorý by im pomohol predstaviť si Ježiša. Ona sama - Terézia Avilská - veľmi dbala na človečenstvo Ježiša. Toto pomáhalo aj Terézii. Objavovať Kristovu tvár.

Akú mala Terézia stratégiu?

1. Lepšie je čítať ako spať

Do roku 1892 si mohla pomáhať pomocou kníh, ale neskôr jej modlitba bola suchopárna. Narieka nad touto skutočnosťou a hľadá inú obranu. Pri čítaní Písma vydržala až do konca. Píše: "V tejto bezmocnosti mi prichádzajú na pomoc Sväté písmo a Nasledovanie Krista. V nich nachádzam silný a celkom čistý pokrm. Ale pri rozjímaniach sa nadovšetko utiekam k Evanjeliu, v ktorom nachádzam všetko potrebné pre svoju úbohú dušičku. Objavujem v ňom stále nové svetlá, skrytý a tajomný zmysel... Chápem a zo skúsenosti viem, že "Božie kráľovstvo je v nás". (Rkp. A, 83r - 83v)

2. Neznechutiť sa

Keď sa jej nepodarilo zrealizovať poriadne ani prvý krok, podujala sa k druhému. Píše: "Naozaj, ani zďaleka nie som svätá, čoho dostačujúcim dôkazom je tento môj stav. Ved' namiesto toho, aby som sa tešila zo svojej vyprahnutosti, mala by som ju pripisovať svojej malej horlivosti a vernosti, mala by som byť zúfalá, že spím (už sedem rokov) pri svojich rozjímaniach i vdakyzdávaniach. Lenže ja nezúfam... Myslím si, že malé deti sa páčia svojim rodičom, keď spia aj keď sú prebudené. Myslím na to, že lekári uspávajú svojich pacientov, keď ich idú operovať. Nakoniec si myslím, že "On dobre vie, z čoho sme stvorení; pamätá, že sme iba prach." (Rkp. A, 76r)

Jej stratégia sa skladá z troch častí:

A. Cíti sa pred Bohom ako dieťa pred otcom, ktorému sa chce veľmi páčiť, ale zaspáva proti svojej vôli. Kládne si otázku, či je neverná svojmu povolaniu. Odpovedá: Som Božie dieťa aj vtedy, keď spím aj keď nespím.

B. Boh sa správa k Terézii ako lekár, ktorý má vykonať operáciu. Zosiela na ňu spánok, ktorý ju pokoruje. Vie, že ak sa jej niečo nepodarí, nie je to výsledok jej nemohúcnosti.

C. Boh vidí, že človek, ktorý ho miluje, je slabý, je prachom a preto nás prijíma s láskou a milosrdenstvom v každej situácii."

Terézia vie, že modlitba to nie je len čas dvoch hodín rozjímania, ktoré určujú Konštitúcie, a ani žiadna metóda nezaručí, že modlitba bude skutočná. "Ježiš vôbec nepotrebuje knihy ani učiteľov, aby poučal duše. On, Učiteľ učiteľov, učí bez hlasných slov... Nikdy som ho nepočula hovoriť, ale cítim, že je vo mne v každej chvíli, keď to potrebujem, objavujem svetlá, aké som ešte nikdy nevidela, a najviac ich býva nie pri rozjímaní, ale skôr pri mojej dennej službe..." (Rkp. A, 83 v)

Znamená to, že Terézia je proti metódam pri rozjímaní?

"Terézia nenapísala nič, čo by nám dovolilo tvrdiť, že bola proti metódam alebo by nás chcela od nich oslobodiť. Bolo by veľkou chybou, keby sme sa v našej modlitbe "zaobišli" bez metódy. Metóda je potrebná, hlavne na začiatku duchovnej cesty, duchovného života. Iba niektoré duše majú dar intelektuálnej prípravy, akú mala Terézia, ktorou ju Boh obdaroval už v detstve. Normálnym spôsobom modlitby je modliť sa na začiatku modlitebného života pomocou metódy, lebo modlitba je pre život. Na začiatku nás modlitba poučuje, zapaluje v nás horlivosť a vôľu, pomáha nám oslobodiť sa od všetkého, čo nám bráni začať modliť sa. Modlitba nie je čisto rozumový úkon; istotou je rozhovor s Bohom. S odstupom času sa modlitba stáva jednoduchšou, zameranou viac na pocity, a nakoniec prechádza k tereziánskemu spôsobu, kde vrcholom je kontemplácia".

Modlitba v živote sv. Terézie z Lisieux

Napísal P. Rudolf Bartal, OCD
Štvrtok, 30 September 2010 15:12

Celá náuka Terézie je školou modlitby. Láska nás učí, ako sa máme modliť. Keď sa naučíme milovať tak, ako milovala Terézia, milovať s odovzdanou láskou, ktorá koná všetko z ohľadu na Ježiša, nikdy nezanedbáme modlitbu, a čas, ktorý jej venujeme, nebude nikdy zle využitý. Teréziina modlitba nebola striktne kontemplatívna, pretože jej v tom neustále prekážal spánok. To ju však neznechucovalo, aby sa nemohla stať sväticou. Jej neúspechy v modlitbe, to, že musela neustále bojovať, že modlitba bola pre ňu krížom, nám môžu osobne pomôcť k tomu, aby sme si uvedomili jednu vec: Prekážka v modlitbe nie je pre nás prekážkou ku svätosti.

Použitá literatúra:

M. Tournade: Filotea 21. storočia. Ako prehĺbiť svoj duchovný život.

František Saleský: Filotea. Návod k nábožnému životu.

W. Stinissen W.: Prosta doga do świętości. Śladem św. Teresy z Lisieux.

J. W. Gogola: Sekret świętej Teresy z Lisieux.

"Aby lepiej poznać św. Teresę z Lisieux", red. O. Filek. Kraków 1999, s. 309

P. Rudolf Bartal, OCD

Zdroj: www.ocds.sk